

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Sunt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

D. ANGHEL. — In expoziția lui Verona. (Impresii).

ECATERINA PITIȘ. — La lună (poezie).

OSCAR LĂZĂRESCU. — Un plagiat.

CATON THEODORIAN. — Pe dibuite (Schife de drum).

G. MURGOCI. — O călătorie prin stepa rusească. X. *Buceagul*.
(sfârșit).

I. Sc. și alții. — Cronică.

A. MIREA. — Cronică veselă: *Scara lui Iacob*.

* — Răspunsuri.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani

In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 lei

In străinătate . 12 ,

„MINERVA“
INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA
B-dul Academiei 3. — Edgar Quinet 4
BUCUREȘTI

A apărut :

Istoria litera-
turii românești

BCU Cluj / Central University Library Cluj

în sec. al XIX-lea

DE

N. IORGA

De vânzare la toate Librăriile

PREȚUL LEI 5.—

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară 10 lei
În străinătate. 12 »

IN EXPOZIȚIA LUI VERONA

— IMPRESII —

Nu țin să precizez o formulă de artă.

Sînt destui critici savanți cari din două linii și trei culori, vor zidi un sistem, vor înjheba o problemă, opunînd asemănări sau stabilind comparații. Da, sînt destui cari se vor tăvăli prin cobalt sau indigo, etalîndu-se pe paleta bietului pictor, ca în sfîrșit să 'și afirme personalitatea lor multiplă de oameni cari aū colindat toate muzeele și pinacotecile din lume și, prin urmare, pot decreta.

Ceea-ce vreū să însemn aci, sînt numai impresiile primite direct, bucuria 'sufletească ce mi-a dat-o o oră trăită în expoziția deschisă de curînd la Ateneū. Las la oparte pentru astăzi delicatele aquarele ale d-lui Grant, care expune alături, și trec în sala unde domnește Verona.

Pe vremea asta tristă și ploioasă, în care negurile stăpînesc și toate s'arată sub formă de pată și umbră, este o adevărată mulțumire să te izolezi în lumea asta minunată de culori.

Aci Moldova noastră toată se desvăluște ochiului, și amintirile obscure păstrate de de mult se redeșteaptă și trăesc aeva. Personalitatea energică a artistului mă farmecă și mă obsedează. Imi amintesc cele spuse în treacăt de dînsul, — și iată, pășesc cu el la drum...

Fără de voe mă strecor pe urma lui. Il văd, înalt cum e, cu pușca de-a umăr, cu ustensilele de pictură supt braț, aud trosnind gâtejele uscate supt pasul lui puternic, acu se 'ncovoae un ram, dat de mîna lui în lături, acum coboară un hitrop ca să apuce pe o potecă știută numai de dînsul; simt din ce în ce răcoarea pădurei, singurătatea devine fîoroasă, luminișurile se 'ntunecă, amintirile vechilor hoți ce bîntuiaū acest legendar codru te urmăresc la fiecare pas și te 'nfioară, dar el și-așează tihnit scaumul lui de pictor, cu pușca alături, scrutează adîncurile și ochiul lui deprins cu tainele naturii devine visător.

Sîntem în codrul Herței...

Așa pictează el, direct, în comunitate sfîntă cu natura.

De aici luminișurile lui atît de surprinzătoare, cu florile de nalbă cari îi sînt dragi, și care revin ici colo, luminînd întunecimile cu lampioanele lor multicolore.

Toată viața cîmpenească, nu aceea poetică, ci viața de trudă istovitoare, supt arșița neîndurată a soarelui de vară, învie într'un pătrat de pînză. Iată cosași cu mișcarea lor largă, purtînd coasa ca o aripă ce retează pămîntul, în bătaia soarelui albi, albaștri aproape de atîta lumină, cu un umăr surpat iar cu celălalt sus, încordat de violența mișcării, — cum muncesc din greu! Idila fasonată în ițari dispăre, gîteala de paradă și de sărbătoare face loc portului sărac și încercat de vreme. Adevăratul aspect al țaranului nostru chinuit se realizează pe pînză așa cum e el, cum ți-l arată ochiul: eternul rob al pămîntului.

Iată aria, imensă ca un munte de aur topit. Lumina galbenă aurie tremură în atmosferă, culori violente scot în iveală siluete mișcătoare de femei prin colbul ce se ridică de pretutindenî: sînt iarăși robii care urcă, grămădind aurul, în clăi uriașe.

Un piesaj neînsemnat mă oprește. Zările sînt umede, viorii și aburii ușori se 'nalță, desvelind orizontul dispus în coline. Parcă un miros reavăn de pămînt te obsedează și nu e nimic cu toate acestea care să ți oprească ochiul. Sînt contururi vagi, e o expresie a naturii...

Acum vin ape, apele mari revărsate din matcă, — e Dunărea vrăjmașă celor umili: o biată colibă își scoate streșina ca o corabie naufragiată, — e o tragedie neștiută, într'un pustiu.

Și măi departe, într'un colț fericit, iată o simandicoasă familie ce ține sfat, punîndu-și pretențiile în evidență, personaje grave, cravatale cu vineții, umflîndu-se de mîndrie, cum le stă măi bine unor curcani ce sînt. De neutri claponi nu măi vorbim...

Și 'n această varietate de aspecte ale naturii, portretele în ramele lor spun de existența cutărei personalități. Portretul unui bancher modern privește sever din cadru aurit la această fantasmagorie a omului, în felul său, măi bogat decît toți bancherii: avînd poate mari calități de artă, mie, unuia, acest portret nu 'mă spune nimic... Prefer pe boerul din zilele lui Ștefan-cel-Mare: e măreție în el, e tradiția care vorbește. Da, pe boerul acesta evadat dintr'o compoziție măi mare, aș vrea să-l văd la locul lui, în tabloul istoric la care pictorul lucrează încă...

În platoșa lui, Mihai privește hotărît și impune.

Acestea sînt, din fugă, impresiile mele.

Și-acum, din nou, în strada tristă și întunecată de neguri, mă strecor încet, evocînd înc'odată visiunea delicată a florilor de nalbă, ce se aprind ca niște lampioane minunate, și mă duc cu regret să mă pierd iarăși în banalitatea incoloră și insipidă a vieții de toate zilele.

D. ANGHIEL.

LA LUNĂ

*O fată tinăra de Crai
Cu dragu-î împreună,
Visaî în mîndre nopți de Maiă
La lună.*

*Dar iată 'n vîi un jalnic glas
De buciium, că răsună,
Și el s'a dus, ea a rămas
La lună.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Tîrziă apoi un calăreț
Veni grăbit să-î spună
Că dragul ei s'a stîns marel
La lună.*

*Și fata tinăra de Crai
Cu flori în păr — nebună,
Visează 'n mîndre nopți de Maiă
La lună.*

ECATERINA PITIȘ.

UN PLAGIAT

Printre făuritorii de nuvele romînești originale, pretinde de sigur, să se numere și domnul Mihail Demetrescu — destul de necunoscut — care de altmintrelea n'a dat la lumină, pînă acum, de cît un singur volum de nuvele, intitulat «Izvoade». Unul singur, căci n'avea de unde să dea mai mult!... De unde nu este, nici Dumnezeu nu cere.

Dacă norocul a făcut să vă cadă sub ochi nuvelele domnului Demetrescu, vezi bine, că nu v'ați făcut o idee prea rea despre dînsul. Dumitru Stăncescu, în prefața din volumul No. 12 al «Bibliotecii pentru toți», vorbind despre domnul Demetrescu zice: «tipurile descrise de dînsul, sînt cu deosebire adevărate cît sînt cu deosebire bine studiate».

Într'adevăr, «Lake Buturugă» nuvela cu care începe volumul din «Biblioteca pentru toți» și a noua din volumul său «Îzvoade» este un tip «adevărat și bine studiat» însă din nefericire nu este studiat de domnia sa. El nu este de cît o traducere cuvînt de cuvînt, poate prea școlărească, a unei nuvele a cunoscutului scriitor francez André Theuriet intitulată: *Les souffrances de Claude Blouet*, căreia, domnul Demetrescu și-a dat numai osteneala să-î schimbe doar titlul și s'o prezinte ca o lucrare originală a domniei sale.

Ce ușor ar fi în chipul acesta ca toți cîți știu puțină franțuzească sau puțină nemțească să devie autori de nuvele, de poezii și mai știu eu de ce.

Cel puțin să-și fi dat osteneala să traducă dintr'un autor mai puțin cunoscut în țara noastră, iar nu din Theuriet!

Ca probă și ca să-mi justifice afirmațiunea, vă voi prezenta cîte-va mostre mai bătătoare la ochi, spațiul neîngăduindu-mă să v'o redau în întregime:

THEURIET

Marville est divisé en ville basse et ville haute, et M. Péchoin demeurait dans les hauts quartiers.

Je marchais lentement, malgré la pluie qui me fouettait le visage, et je me demandais quel accueil j'allais recevoir chez le pharmacien.

«Que désirez-vous? me dit le pharmacien d'une voix aigüe.

— Je suis Claude Blouet, monsieur...»

Il me regarda d'un air interrogateur et impatient. Je vis que mon nom ne lui appartenait rien, et je repris: «Je suis le nouvel élève.» Puis je lui remis la lettre de mon oncle le curé.

Il la posa près de lui sans l'ouvrir.

DEMETRESCU

Orașul F.** este împărțit în două de către o mică apă ce curge prin mijlocul său; în tirgul de sus și de jos. Spișterul Frigăruică locuia în tirgul de sus.

Cu toate că ploaia îl biciuia în obraz, el însă mergea alene, căscînd gura în dreapta și în stînga.

— Ce poștești, băete? îi zise spișterul cu un glas pițigăit.

Eu sînt Lake Buturugă domnule Moșneagul îl privi cu un aer întrebător și nerăbdător. Noul venit, vîzînd cu durere că numele său nu-î era cîtuși de puțin cunoscut, adăogă: Eu sînt ucenicul de care vorbește unchiul meu, moș popa Ștefan în această scrisoare.

Spișterul o puse lingă dînsul fără a o despecetlui.

Ah! Ah! très bien, asseyez-vous, mon garçon, je suis à vous dans un moment. Et il se remit à doser, à peser et à écrivre.

Je ne me le fis pas répéter, je souhaitai le bonsoir à la compagnie, et grimpai lestement l'escalier. Dix minutes après, je m'endormais profondément dans des bons draps secs, qui fleuraient la racine d'iris. Ainsi finit ma première journée.

Je donnerai à Nanine l'elixir pour cadeau de noces!... Ces mystérieuses paroles de M. Péchoin ne m'avaient guère frappé sur le moment; elles me revinrent à l'esprit le lendemain matin lorsque la mère Annelle m'annonça que le patron et M. Grodard m'attendaient au laboratoire.

Dès qu'on m'eut couché, je fus saisi par un fièvre violente *avec transport au cerveau*. Je ne sortais du délire que pour tomber dans une prostration somnolente, etc.

În sfârșit ca să termin cu citarea prea multă de fraze vă mai dau un ultim exemplu :

M. Péchoin continue *d'herboriser*; seulement il ne parle plus de sa découverte.

Bine băete, bine... foarte bine... minunat... șezi, într'un moment sînt al dumitale. Și zicînd acestea reîncepu să cîntărească, să scrie și iar să cîntărească.

Lake Buturugă nu mai așteptă să i se repete invitația. Pofti noapte bună societății, și se urcă cu greutate pe scară. Zece minute în urmă, dormea dus, învelit într'o plapomă ce mirosea a rădăcină de iris. Ast-fel își sfîrși Lake Buturugă cea dintîi zi de ucinicie în spițeria domnului Frigăruică.

— «Voî da Henuței «elixirul» meû ca dar de nuntă!...» Aceste tainice cuvinte ale domnului Frigăruică, nu lăsaseră nici o întipărire în spiritul lui Lake Buturugă. Ele nu-î reveniră în minte de cît tocmăi a doua zi dimineața, cînd baba Maria îi aduce vestea că patronul său și cu doctorul îl așteptau în laborator.

Îndată ce fu culcat, niște friguri puternice îl apucară cu *transport la creier*. Nu ieșea din delir de cît pentru ca să cadă într'o oboseală ce-l trăgea la somn, etc.

Domnul Frigăruică tot *erborizează*, dar nu mai vorbește de descoperirea sa medicală.

* * *

Cred că, din cele citate, orî-cine se va convinge pe deplin, de adevăr, și chiar domnul Demetrescu însuși, afară numai dacă domniei sale nu i-ar trece prin minte să descopere că Theuriet ar fi știînd romînește și că el este vinovatul, — cu alte cuvinte, că acestuia i s'ar cădea cîntea «paralelelor».

De alt-fel, șiretlicul l'ar scăpa pe domnul Demetrescu și de învinuirea că n'a prea tradus bine!

OSCAR LĂZĂRESCU.

PE DIBUITE

(Schife de drum).

(Urmare)

Din vreme-în-vreme tăceră somnoroasă a «palatului» o întrerupe hârâitul manivelului de la telefon și clinchetul prelungit al clopoțelului, cu glasul subțiat al micului impiegat, care, pe nerăsuflete și pe de rost, chiamă:

— «Allò Enisatà, Cantà bugeac, Jurilofea, Ceamurli, Beidant, Potur, Toxof, Cogeloc, Caranasuf, Sarcihioi, Ortachioi, Alibchioi, Ciucurova, Bașchioi, Armullà...»

Ce, ce, ce? Ce e acolo? Ce limbă e asta pe care o învirtește cu așa repeziciune impiegatul! Apăs năsturelul clopoțelului și se ivește ușierul:

— «Porunciți...»

— «Cine e la telefon?»

— «Domn' Dănică telefonistru!»

— «Pe ce limbă și cu cine vorbește?»

— «Strigă comunele: are să le dea un ordin *téléfonic*».

— «Ce? comunele?» — și șunt că mă răsbește risul — «Cine a dat ordinul?»

— «Dumneavosstră.»

— «Cum?»

— «Da! S'a primit de la prefectură, care l-a primit de la minister și se dă acum la comune... din partea dumneavoastră, primarilor»

— «Și ei cui o să-l mai dea?»

— «Asta nu putem ști» închee ușierul, făcând un nas lung, de rușine că n'a putut ști.

Îi zic să cheme pe registrator, și pînă să urce el de jos, din cancelarie, aud pe telefonist urmîndu-și chemarea:

— «Alò Casimcea, Congaz... Congaz, nu răspunzi domnule? Stai acolo. Inan Cișmè, Inan, Inan... Domnișoară, de ce ce nu răspunde Cogelacul... Aló! sunteți acolo cu toții domnilor? Bun... Scrieți!...» Și le dictează un strașnic ordin pentru urmărirea țilharilor și scoaterea poterilor pe drumurile cele mari, prin păduri, pe dearîndul. Și după ce sfirșește:

— «Dați numerile de înregistrare.»

Se arată registratorul și-l întreb de rostul acestui ordin ce se dă iscălit de mine, înainte ca eu să-l fi văzut.

Îmi răspunde liniștit:

— «Așa se obișnuște.»

— «Așa să nu se mai obișnuiescă». Pe altă ușă intră telefonistul

spre a-mi spune că ordinul s'a dat și așeză peste celelalte hîrtii, după contor, hîrtia care i-a slujit să dicteze.

Îl cercetez din cap pînă în picioare: e mic, puțințel, nedesvoltat, anemic, sfios, are niște ochi însă foarte vii și deștepți, să tot aibă patrusprezece ani.

— «Dar cu cine vorbeai?» îl întreb.

— «Cu comunele...»

— «Comunele sunt domnișoare?» — Baiatul se roșește și tace.

— «Nu ne' auzi?»

— «Ba da...» și iar tace. Apoi luîndu-și inima în dinți îmi spune că la Inan Cișmă, o cătună mare de lingă satul Cogeloc, telefonul e așezat la școală și dascălița face pe impiegata. «Dar pe duduia o cam plictisește lucru ăsta mai ales că...»

— «Mai ales că?» Băiatul se încurcă, nu cutează, apoi iar se hotărăște:

— «Că... e logodită», Impiegatul, cu care am sfîrșit deocamdată iese moțîind cu stîngăcie. Registratorul apucă sulul cu hîrtie sugătoare și se pregătește să-mi ajute, la iscălit și la pusul rezoluțiilor. Îl pricep și iaș la rîndul meu condeiul. Sînt multe, multe, hîrțile astea, de pe la ministere, de la prefectură, de la primării, de la poliții, de la administrația bălților, de la ocolul silvic, de la depozitul de recrutare și încep să asud bîgînd de seamă că asupra multor chestii sunt de tot străin. Registratorul, un bătrîn scundac, uscățiv, cu fața prelungă, o barbă ascuțită și aproape albă, ochi suri galbui, culoarea alunelor, vicleni, adus de mijloc și foarte smerit, are, de alt-fel, multă rutină și știe să mă descurce adesea, trecîndu-mi din înțelesuri deștepte, după buze, ca și cum ar gîndi pe șoptite, toată rezoluția.

În chipul ăsta și după vre-o două ore de lucru, hîrțile sînt mîntuite; registratorul le adună, le ia, și cu brațul plin dă să iasă pe ușă. În dreptul ușii se oprește, se 'ntoarce cu fața la mine:

— «Mă iertați, domnule subprefect, e un loc de primar la Ceamurli...»

— «Și?»

— «Vaș ruga... să mi-l dați mie.»

— «Eu?»

— «Păi Dumneavoastră, să 'nțelege...»

— «Asta par'car fi treaba alegătorilor.»

— «Scuzați-mă, numirile le faceți *D-voastră*: propuneți și prefectura întărește, legea Do...»

— «Bine, propunerile de numiri, prea bine; dar nu alegerile...»

— «Păi legea Dobro...». De odată mi-aduc aminte. E drept, primării aci se numesc și, decî, se pot mai bine alege. O dreg de grabă:

— «Da, dar pentru a numi câtă să știu pe cine, și eu pe dumneata abia te cunosc...». Iese, și din ochii aceia alunii ale căror pleoape clipească de nemulțumire, scapără o muștrare, par'că-mi spun : «De aia te scosei eu din încurcătură?»

Mă scol după scaun și cat să-mi desmormțesc picioarele ce parcă mi s'au sgîrcit de atîta ședere, mășor odaia în lung și'n lat, mi-arunc ochii prin ferestrele largi și privesc afară : împrejurișurile îndelurate și împădurite mă atrag, priveliștele sînt vesele, voioase, copaci frumoși, plini de frunză crudă, din vreme'n vreme trec drumeții : turci cu turbane, bulgarii în poturi largi și încălțați cu imineș, romîni în portul corcit al Dobrogii, și, mai rar, cîte o umbră învăluită din cap pînă'n picioare, ca într'un cearceaf : Cadinele.

Singur și uitînd că nu mi-am căutat încă o locuință, pentru la noapte, un adăpost pînă la sosirea familiei și bagajelor mele, m'așez iar la masa de lucru și încep a frunzări volumul cu legi. Ochii mi se opresc asupra atribuțiilor Subprefectului din «Legea pentru organizarea autorităților administrative exterioare, depinzînd de ministerul internelor» și asupra legii pentru «Organizarea Dobrogii» așa cum a fost refăcută la 1880, după doi ani de la realipire în care timp ținutul a fost administrat pe temeiul unui simplu regulament. În cea d'întîiu, de la început, constat o contradicere cu cea de la două : Șefii plășilor se numesc subprefecți, în cea-l'altă : Administratori ; lor li sînt date felurite însărcinări.

— «Pentru a administra interesele generale ale plășii subprefectul e însoțit cu toate atribuțiunile speciale pe care le are astăzi — la 1892 — ca ofițer al poliției judiciare sau în puterea diferitelor legi administrative, financiare sau militare ; este însărcinat cu poliția administrativă și preventivă, cu prîvigherea și păstrarea ordinei și siguranței publice ; cu luarea măsurilor privitoare la buna stare a administrațiilor săi. Este însărcinat cu publicarea legilor și regulamentelor ; cu executarea măsurilor de siguranță generală ; cu supravegherea țărgurilor, bilciurilor ; cu inspectarea localurilor publice și drumurilor, cu supravegherea avutului bisericilor ; cu supravegherea ospiciilor, institutelor de bine-facere, școalelor, caselor de opreală, spitalelor, stabilimentelor de bine-facere sau de învățămînt public. Ca reprezentant al guvernului central, e însărcinat cu păstrarea ordinei și siguranței publice ; poate lua, în cas de rebeliune, întruniri sedicioase sau tulbutoase în locuri deschise măsurile dictate de împrejurări pentru împedicarea dezordinei. Va putea, în cazuri urgente, ordona intervenirea forței armate care va fi datoare a se supune cererei sale făcută în scris. El intervine... El execută... El supraveghează... El ordonă... Se

incredințează prin inspecții lunare a tuturor comunelor din circumscripția sa de modul cum primarii își îndeplinesc atribuțiile ce li sînt date prin legi și regulamente. Inspectează starea caselor comunale din plasa sa, despre regulata ținare a comptabilității, dresînd procese verbale de inspecție...» Și mai la vale: Art. 39, 40, 41, etc., etc. Iar în legea pentru organizarea Dobrogei, alt soi de atribuții, îndatoriri și drepturi, care mai de care mai grozave. Brr! Ce complicat!

Și ia-le pe rînd legile, și cetește-le, și pătrunde-le, și incredințează-te că nu se pot nici citi, nici învăța dintr'o dată.

Vedeam însă că îndeplinesc o slujbă destul de mare și destul de grea, și foarte înciudat mă gîndeam la prietenul meu din București, care cu glume și cu vorbe ușuratece mă făcuse să-mi las liniștea și pacea mea de-acasă și să mă 'nham la așa treabă. Inspecțiile alea lunare, mai cu seamă, mi se păreau foarte neplăcute și mă gîndeam cum să fac să ies cu față curată. Dar mai la urmă așa-mi fusese scris, intrasem în horă și trebuia să joc, de voie de nevoie.

Pe cînd mă pregăteam să ies mi se 'nfățișează ușierul și-mi întinde o carte de vizită; cetesc un nume necunoscut, dar spun să între domnul ce se vestise. Era căpitanul N., un pensionar vorbăreț, vesel și duhliu, ce ride mult și tare, cu toată gura, nițel stricat de vărsat, cu genele rare, roșcovan, dar foarte plăcut de altfel.

A venit ca să-mi propună coperișul lui, pînă ce mă voiu așeza cu familia, el — ține să mi-o spună — este singurul din oraș care n'are nici în clin nici în mîncă cu administrația și, deci, a rămîne în casa lui nu e nimic compromițător.

Primesc și pornim amîndoi; pe urmă-ne un gardist duce sacul meu cu albituri și tartanul. La masă găzduitorul meu limbut și vorbind pe șoptite acum, ca să nu-l audă trecătorii după uliți, — el e incredințat că în jurul casei lui mișună spionii, — mă pune în cunoștința tuturor intrigilor, pretențiunilor, aspirațiunilor, vorbelor, vițjurilor și lipsurilor concetățenilor lui, cu atita stăruință ponegrind pe toată lumea și cu așa mare talent că, pe la brînză, înțeleg că am a face cu cel mai înfrigurat candidat la scaunul de primar al orașului.

La cîteva zile izbutesc să mă desfac de ospitalitatea lui, și mă mut.

IV.

Parfil, temutul bandit, și tovarășii lui, ne dădea mereu de lucru și ministerul de interne, speriat de isprăvile lui ce se ținea lanț,— căci lumea îngrozită și supt înrăurirea încă neștearsă a lui Simion Licensky se ridica amenințătoare în potriva celor ce nu puteau s'o scape de un așa sîngeros tîlhar, — trimitea o notă cifrată ce suna a

un apropiat răvaș de drum pentru bietul prefect, ce-și da toate silințele și desnădăjduit cerea totul de la noi și de la comandantul geandarmilor. Tilharii lucrau ca pe moșia lor în toate părțile ținutului. Aci se iveau în plasa Măcinului, între Balabancea și Isaccea, aci în plasa mea, în pădurile Ciucurova, aci li se aflau urmele în munții și pădurile Nicolifelului din plasa Tulcea. Comunele fură poftite, cam turcește, să-și prefacă numai de cât bugetele, să taie și să micșoreze din subvenții și din alte cheltueli destul de trebuincioase, spre a înscrie, toate sume însemnate cari, adunate într'un singur condei, să facă putincioasă descliderea unui premiu pentru cel ce va aduce capul lui Parfil. Gazetele din București, lipsite de alte cuvinte în potriva unui guvern nou și însuflețit de cele mai bune gânduri, se legau de ivirea tilharului, speculau prădăciunea ce suferise consulul turcesc, dau umflătură faptelor și învinuiau pe guvern de neputință și de «incurie.»

Invinuirile se resfrîngeau asupra noastră și telegraful sbîrnia cu lungi ordine cifrate și confidentiale.

Se dădu o poruncă hotărîtoare: toate lucrările de zi vor fi amîinate și întreaga suflare administrativă polițienească cu geandarmerie cu tot nu-și va da pace și nu-și va afla odihna pînă ce nu s'o pune capăt stării de lucruri și Parfil, ce tot scăpa prin urechile acului de cîte ori ziceam «doamne-ajută» și credeam c'o să punem mîna pe el, nu va fi adus pescheș la «gubernie.»

Poterile fură îndoite și întreite, voinici, flăcăi, bătrîni și copii porniau cu zilele de-acasă și nu se înturnau cu săptămînilor, satele rămîneau pustii, numai cu femeile ce nu mai cutează să iasă din tînda caselor, și rar cîte un învoit de fie ce comună primea voie să meargă să aducă merinde celor plecați după hoști. Toate potecile erau păzite, toate vîgăunele cercetate, pădurile bătute și dealurile răsbătute; urmărirea se făcea cu atît mai greu, cu cît intram în vară și codrul nfrunzise pe de-a rîndul.

Un biet geandarm cu portul schimbat — uniforme nu se mai vedeau — într'o bătae de noapte, fu luat drept tilhar și-și găsi moartea isbit de-un glonte în mijlocul pieptului. Ajunseră Romîni să se teamă unui de alții și să dosească de frică să nu li se întîmple și lor ca geandarmului.

O CALATORIE PRIN STEPA RUSEASCA

X. BUGEACUL.

De dimineață am plecat din Crîmpulca spre Birzula, stație de drum de fier, într'o căruță cu doi cai, fără arcuri, cu un maldăr de fin în dricul ei, o căruță care sdrîngănă așa de metalic din cauza osiilor de fier, par'că ar fi plină cu cărămizi. Căruțaș am avut pe moș Pătru, moldoveanul argat la d-l Popov. Pînă după nămezi am mers tot pe podișul sarmatic, pe drumuri naturale, rar pomestite cu pămînt, cînd printre pilcuri de pădure, cînd peste cîmpuri ierboase, arate și cultivate pe de toate părțile. E o țară frumoasă acest podiș care e tot una cu podișul moldovean, despărțit și scrijilat doar prin valea Nistrului. Satele sînt rari, iar populația sărăcăcioasă. Intr'un sat mă opresc să vizitez cîteva gospodării rutenești, dar nu prea am ce vedea; chiar la un ghiabur cu mașini agricole în bătătură nu găsesc în odaia cea curată de cît puțină pînză, cîteva prosoape, cojoace și o scoarță aleasă, veche și hărtănită, întinsă pe perete. Vreaș să cumpăr scoarța ca amintire, dar nu mă ajung din preț cu lelița. Intr'un alt sat ne oprim la cîrciumă, la un jidan cu o numeroasă familie. În bătătură își face de lucru o ovreicuță tinerică, iar într'o cocioabă de stă gata să cadă e jidanul după o tejghea murdară. În prăvalia fără ferestre nu se vede mai nimic; de ale băuturii nu i se permite să ție, căci e monopolul alcoolului, iar de ale băcăniei n'are cine cumpăra.

Pe ici pe colea din malurile și coastele văilor țăraniî scot pietre de construcție; dintr'o împrejurire făcută din bolovanî de piatră alegem cîteva blocuri cu frumoase și caracteristice fosile. Piatra e o gresie calcaroasă, saș calcare mai mult saș mai puțin solitice (constituite din grăunțe ca icrele); ele aparțin stratelor *sarmatice*, descrise întii și întii prin aceste părți, și numite după Sarmați ce pe timpul lui Herodot locuiau pe aici. Fosilele ce găsim, scoici (*Mactra podolica*, etc.), melci, etc., ne arată o mare cu o apă nu tocmai sărată, așa cum a fost pe la sfîrșitul epocii terțiare mai. peste toată regiunea de la Mehedinți și pînă la poalele Uralului. Stratele sînt și acum aproape orizontale, relativ nedislocate de cînd s'aũ format și pînă azi. În partea mai de Sud sînt acoperite de straturî mai noi, *pontice*, straturî de apă dulce cum sînt și pe la noi prin Oltenia, Muntenia și Moldova de Sud.

De la Birzula am luat trenul spre Radelsnaia-Bender-Reni; la Mardarowka se sue în tren Ostrowski, asistentul lui Nabokih și Burchart, studentul ce ne însoțise pe noi prin stepa Niprului. Cu ei facem drumul pînă la Radelsnaia. În trenul care ne aduce avem un cauca-

zian, un tip oacheș, semitic pronunțat, cu o barbă mică ascuțită, niște ochi negri strălucitori, cu o oarecare eleganță în ținută și mers. Are mătăsuri colorate focos, bijuterii false, lucruri de lux eftine, toată marfă nențesească pe care o vinde drept caucaziană; noi îi cumpărăm niște pălării de lână cu borduri mari, precum și niște fileuri de mătase ce aū aerul de a fi orientale. Pină să le cumpărăm, ne tocim 3 ciasuri căci cere trei prețuri, te lasă și revine de 5—6 orî și se tocmește mai rău ca un jidan, ban cu ban.

Ne despărțim de ultimii companioni la Radelsnaia; noi luăm drumul Basarabiei, ei continuă drept la Odessa. E în spre seară; timp frumos, cîmpul miroase a fin cosit și pină la marginea orizontului larg ochiul zărește lume la lucru și vite la păscut. Mai așteptăm cu oare care interes să trecem Tiraspolul și podul peste Nistru, la Tiraspol sînt cariere renumite de pietriș de șosele, compus aproape numai din cremene gălbena, cum e și pe la noi pe malul Prutului. Cînd înserează deabinele trecem podul de fier de peste Nistru; privesc pinza îngustă a acestui renumit fluviu și nu îmi vine a crede că pe timpuri a putut să aibă o așa mare importanță, să fie hotar de neamuri și de împărății.

De la Bender o ramură a drumului de fer apucă spre Sud-vest să iasă la Reni; trenul este însă un «Bumelzug»: merge toată noaptea și tocmai a doua zi pe la amiază e la Reni. Vagoanele sînt însă comode; cu paturile lor cite unul de fiecare persoană, cu lumină insuficientă de la o luminare ce arde într'un felinar închis, cu libertatea ce o ai de a te întinde și culca cum vrei, ar fi bine de dormit, dacă niște sași și copiii unui lipovan din cabina vecină ar tăcea din gură. Sașii, bărbați și femei autochtoni de pe la Leipzigul Basarabiei, cum înțeleg, s'aū găsit neamuri orî cunoștințe bune și întreabă de toți și de toate de prin satele lor săsești răsfirate în Sud-estul Basarabiei. Sunt foarte interesanți acești propagatori ai gospodăriei pricepute, dar n'am timp să-i ascult, că sunt prea obosit; mă culc și dorm pină cînd lumina zilei mă deșteaptă. Treitz e o fire mai nervoasă; el a tot tras din pipă și a stat de vorbă cu sașii Basarabiei; ce subiecte or fi discutat, Dumnezeu și cu popa lor știe!

Cum mă deștept, în plînsul copiilor lipovanului, cercetez harta, să, vedem unde suntem; cu tot mersul nostru, toată noaptea deabea am trecut codrii Tighinului și suntem la marginea de N. a renumitului Bugiac al Basarabiei.

Dealurile scunde poartă încă pe coaste pilcuri de pădure; pămîntul regiunii este ciornoziom degradat prin vegetație forestieră. Incetul cu incetul scoborîm văile spre S. și intrăm în stepa caracteristică; e zona îngustă care leagă pe la Sudul Basarabiei stepa mare a Rusiei

de Bărăganul Munteniei. Totul e la fel: vegetația, forma terenului, natura pământului, lacurile sărate și atmosfera, cerul curat albastru al zielelor senine și călduroase de vară secetoasă.

Scoborîm dealungul văii Ialpușului, dar, de la o vreme, chiar de lângă Bolgrad, lângă valul de jos al lui Traian, trebuie să facem două mașini și să suim pe podiș să mergem spre Reni. Panta e respectabilă, locomotiva trage gîfîind și din greu cele 6—7 vagoane de călători, dar din ce în ce parcă merge mai încet, gîfîie mai din greu. La un loc, cînd mai erau vre-o două sute de metri să iasă deasupra podișului, de-o dată se oprește. Șueră cu desnădejde, iar frînarii strîng frînele cu grabă. Toată lumea apare la ferestre și la uși, cei mai curajoși sar jos și speriați se întrebă ce e?... Ce să fie? Locomotiva nu mai poate trage, s'a desprins de vagoane și iat-o, a plecat singură la gara vecină să cheme alta în ajutor. Mai bine de un ceas am stat în mijlocul cîmpului, adunînd flori, studiînd pămîntul și discutînd cu unii și cu alții despre Valul lui Traian, care ca o brazdă uriașă încinge deacurmezișul dealurile și văile fără nici o deviere de la linia dreaptă. De la o vreme găsim un subiect mai de actualitate și ne afundăm cu totul în el.

Printre călători e și un negustor din Reni, Dumitrescu sau așa ceva, român ori corcitură de bulgar, însurat cu sora unui profesor de la Conservatorul din Iași, de felul lor din Cahul. Ei, împreună cu un copil, au făcut o plimbare la Iași și s'au înnemernit acolo tocmai în timpul ultimelor alegeri de deputați; a fost D-l Dumitrescu primul care mi-a spus frumoasa știre că Prof. Iorga a eșit la colegiul II-lea. Mi-a mai istorisit cu mult entuziasm și cu o dreaptă apreciere a lucrurilor, cât de inflăcărare au fost întrunirile la cari a vorbit Iorga și Cuza, precum și cît de înverșunat e combătut Cuza. Mă interesa totul ce-mi spunea acest basarabean, dar mai mult îmi plăcea, că el și încă câți-va, erau așa de în curent cu noile mișcări naționaliste din România, la cari parcă se asociau cu tot sufletul.

Intr'un tîrziu vin și locomotivele să ne urnească din loc; noi sîntem îngrijați că nu vom apuca vaporul de Galați să ne aducă la Brăila, unde voiam să încheem deocamdată excursiunea noastră.

În vagonul nostru e un lipovean înalt și spinatic, cu un munte de femei și un drac de copil a cărui gură n'a tăcut toată vremea. Aflu că lipoveanul ar fi telegrafiat la Reni pentru o barcă, ca să-l ducă mai degrabă la gura Prutului și la Galați — și mă rog de el să ne ia și pe noi; dar juratul de lipovean se arată că nu știe romînește și se scuză că are bagaj, etc. Cu cît ne apropiem de Reni, cu atît noi sîntem mai îngrijați de restul zilei noastre. De la o vreme apare

balta Cahulului, se zărește spre miazăzi profilul dințat al dealurilor Dobrogei, iar după o cotitură ne apare Dunărea și înșirăturile de case ce formează Renii. Trenul oprește în fine în gară. Noi ne grăbim să luăm o trăsură, să ne ducă la gura Prutului, lăsăm prietenului Dumitrescu să ne pue la poștă cărți de mulțumire pentru prietenii ruși, și ne avîntăm în fuga cailor spre Prut.

Cînd ajungem aci, la Giurgiulești, două piedici: 1) Barca-î dusă la Galați și 2) Pașapoartele noastre nu sînt în regulă și nu putem eși din Rusia. Regula consta în aceea, că de la vizarea pașapoartelor din stația de plecare și pînă la eșirea prin graniță să nu treacă mai mult de 7 zile; orî, din cauza unei pungășii a portarului hotelului, nu s'au vizat pașapoartele în ziua de plecare, de și noi am plătit taxa, iar de cînd fuseseră vizate, trecuse 8 zile. Lipoveanul cu muntele de muere era tot în cazul nostru și cu toți amenințați să ne întoarcem la Reni, să revizăm la poliție pașapoartele. După mai multe explicări arăt cine sîntem și ce poziție socială avem la noi în țară, iar vameșul — un cumnat al d-rului Cazacu — auzind de noi, ne face grația și ne lasă să trecem Prutul; iar pe lîngă noi lasă și pe Lipoveanul cel fără de obraz, care ne spune apoi că este un pescar mare din Brăila, etc. Și în loc să ne ia el în barcă, noi ne-am făcut pomană cu el — de și nu merita — să'l luăm în barca noastră, pe care cu amabilitate vameșul nostru ne-a pus-o la dispoziție, ca să apucăm vaporul din Galați pentru Brăila.

* * *

Și acum, iubite cetitorule, care mi-ai urmărit notițele date la lungi răstimpuri asupra unei călătorii prin stepa rusească și care ai văzut cît de frumos și liniștit s'a desfășurat această călătorie de studii, vei fi zicînd (mai mult după dorul și gîndul d-tale, de cît după descrierea mea): ce frumoasă și interesantă țară este stepa berbecului cu lîină de aur! Ce lume primitoare și veselă, gîndind la savantul Nabokih! Ce de priveliști variate și cît de instructive lucrurile văzute de la Prut și pînă la Marea de Azov! și cită muncă și cită știință se cultivă în liniștile institute culturale ale Rusiei!... Și poate ne invidiezi, poate rămnești la o țară și o viață ca ceeace o întrezăriși prin cele 10 notițe date în această revistă.

Așa e, cînd ca un călător cu mulți prieteni și cu oare care însemnătate, străbați imperiul pravoslavnicului Țar. Și noi care am avut peste tot și întotdeauna o călăuză și buni prieteni am dus-o bine: nici greutatea limbei, nici scumpetea traiului, nici neplăceri cu administrația și poliția, n'am cunoscut nici una din expresiunile dure ale autocratismului și biurocratismul rusesc.

Dar noi n'am făcut de cît să discutăm știință pură, să admirăm priveliști nespuse de încintătoare cu orizonturi largi, să cercetăm solul, vegetația și gospodăria rurală — noi n'am trăit viața adevărată, n'am venit în atingere cu lumea și nu ne-am amestecat în focul lor, pentru care fapte nici n'am avut timp. Totuși, dacă am sta și am gîndi acum la anumite momente din repezile noastre plimbări ori popasuri, am ghici fapte cari ar arunca un vâl trist peste zilele frumoase petrecute în steпа rusească.

Ne-am aminti bunăoară, că în Universitate nu se poate intra fără o carte de la Rectorat, prin care să se declare că ești un om cunoscut ; — și aceasta pentru a nu da ocazie poliției, ca supt pretextul că în Universitate se aciuiesc nihilisții, să vie și să întoarcă totul cu susul în jos, necruțînd nici cele mai delicate aparate și instalații de experiențe, pentru a căuta bombe. Adesea polițiștii singuri aduc bombe ca să justifice că percheziția a fost cu rezultat. Tot așa se încep bunăoară teribilele pogromuri ; un polițist aruncă o bombă sau o piatră și zvonește apoi că ovreii au aruncat, și vai de pielea ovreilor ! Fiind astfel, îmi explic pentru ce în Cherson, în dimineața de Înălțare, nu era nici un ovrei pe stradă pe timpul procesiunii și pentru ce săracul Burchart, care semăna a ovrei, nu lăsa pe Treitz să fotografieze procesiunea. Și în multe alte ocaziuni Burchart se arăta foarte timid și fricos ; el ne spunea însă că este multă lume care suferă de «mania persecuții», o boală nouă de cînd cu terorii poliției. Și cu drept cuvînt bieții studenți merg cu frica în sîn, căci mulți au căzut asasinați pe stradă, așa din senin, de către poliție.

Ne-am mai aminti așteptarea aceea îndelungată de la Faltz-Fein pentru cina de seară ; pînă nu s'au lămurit prin Burchart, cam ce sîntem și ce căutăm, n'am fost chemați cu ceilalți, deși în toată suita Guvernatorului nu era unul care să stea alătura de noi ca treaptă morală și intelectuală. Dar asta-i regulă că demnitarii mari să se înconjure de nulități și brute. Nu pot uita pe Rotnistrul care a făcut drumul cu noi la Kahovca și cu care n'am schimbat timp de o zi 10 cuvinte ; și mi-oî aduce aminte totdeauna figura jucată, că nu m'a lăsat să plătesc eu masa ce am luat împreună, dar l'a obligat apoi pe Burchard să o plătească pentru noi.

Acești oameni sînt anume aleși să fie fără scrupul și fără inimă : chiar în ziua cînd ne întîlnisem cu guvernatorul la Faltz-Fein, ei comiseseră o barbarie : supt cuvînt de spargerea unui cuib de agitatori ei au silit pe doctorul, felcerul, învățătorul și învățătoarea dintr'un sat vecin să părăsească în 24 ore locul și să se răspîndească unde or ști peste 2000—3000 km. în marea Rusie.

Îmi mai aduc încă aminte, cum tot acolo, unul din excorta guvernatorului, cînd ne-am întors noi din excursia de pe cîmp cu săculețe cu probe de pămînt, a venit la noi și ne-a pipăit săculețele, ca nu cumva să fie bombe; și trebuie să mă mai mire faptul că același Rotmister, în aceeași zi în Kahovca, la mijlocul nopții, a făcut o descindere la un pașnic gospodar pîrit de cine știe ce polițist ori mahalagiū nemernic!

Și cite mizerii n'aș mai ghici gîndind la neenumăratele incidente și epizoade ale scurtei noastre călătorii. Dar cea mîi nesuferită mi se pare totuși cercul de oțel de ignoranță supt care e ținută lumea în ce privește mersul afacerilor statului și ale guvernului. Noi eram în Rusia și am stat încă două zile după sugrumarea a Dumei a II e și noi n'am știut nimic pînă am venit în Galați! Nu-î așa că-î fericită țara?

G. MURGOCI

C R O N I C A

I. Știri artistice.

* Duminică 11 Noemvrie a avut loc intîiul concert al societăței «Carmen», care intră în al VII-lea n de rodnică activitate.

Maestrul Chiriac, mai tînăr și mai ager ca totdeauna, a condus corul și orchestra cu un deosebit entuziasm, care s'a comunicat în toată sala. Ca lucruri nouă s'a cîntat «Imnul patriotic-religios» pentru cor mixt și timpane de maestrul Castaldi. Din versurile simple ale lui Alexandri, Castaldi a făcut imnul solemn, care ar trebui să rămînă și să se cînte la toate serbările noastre patriotice.

Păcatul a fost că această puternică rugăciune a fost executată chiar la începutul concertului, cînd atenția publicului încă nu era fixată. Totuși a făcut o adîncă impresie. Sperăm decî s-o reauzim la viitorul concert.

S'a mai cîntat și «Culesul viilor», o compoziție datorită tot maestrului Castaldi. E o caldă și vioaie inspirație italienească.

Au urmat apoi frumoasele cîntece populare, cu concursul totdeauna prețios al d-rei Bonciu. Concertul s'a încheiat cu «Pustiul», de Felicien David, cunoscut de an. — D. A.

* Sîmbătă 17 Noembrie societatea corală a personalului tipografiei «Minerva» va da o serată muzicală, la care îndemnăm cu drag pe toți prietenii noștri să ia parte. Serbarea va avea loc în sala Oppler.

II. Cărți.

De curînd a eșit de supt tipar, la institutul «C. Göbl», al doilea volum partea I, din cunoscuta operă, premiată de Academie, a d-lui dr. Ion Sirbu: «Istoria lui Mihaî Vodă Viteazul»; tratează evenimentele între 1598 — 1599, decî cea mai însemnată epocă în viața marelui Domn: «Cuprinderea,

Ardealului». Volumul II costă 8 lei, amîndouă 15 lei; se găsesc la autor (Rudăria, Krassó-Szöréry, Ungaria).

* D-l Emil Cașolțeanu, profesor la gimnaziul din Constanța, a tipărit la München, ca teză de doctorat, un studiu despre «Teoria fatalizmului» a lui V. Conta: «Basilius Conta's «Theorie des Fatalismus», München, 1907, Kgl. Hofbuchdruckerei Kastner et Callvey, pg. 58, prețul 2.50 mărci.

* Face senzație în Capitală interesanta broșură politică a d-lui I. L. Caragiale: «1907, din primăvară pînă în toamnă», cuprinzînd un articol privitor la răscoalele țărănești, publicat în ziarul vienez «Die Zeit», și un adaos. În acea formă literară strălucită, totdeauna caracteristică scriselor sale, maestrul expune cu o limpezime și o concentrare desăvîrșită păcatele reale ale vieții noastre publice și sociale și desfășură o serie de observații și idei foarte juste de care se poate folosi oricine. Sintem curioși ce vor spune despre această broșură, cu adevărat îndrăzneată și de-o actualitate dureroasă, optimiștii, cari au proslăvit patruzeci de ani de-a rîndul «libertatea» noastră politică, fără a le păsa de satira genială din «Comediile» aceluiași autor.

* În editura librăriei C. Sfetea a început să apară o bibliotecă ieftină a scriitorilor noștri moderni. Intîiul volum cuprinde o piesă a d-lui H. C. Lecca, drama în trei acte «Cancer la inimă».

* D-l C. Rădulescu-Codin tipărește un volum de «Cuvîntări pentru popor», după programa oficială a cercurilor culturale (Cîmpulung, Editura N. Vlădescu, 1907, pg. 201, prețul numai 1.10 lei 50 b.) Subiectele bine alese și dezvoltarea lor isteată, pe un ton popular curat, fac din opera d-lui Rădulescu un mijloc de mult folos pentru răspîndirea culturii la sate. Sc.

* «Primim la redacție cel dintîi calendar pe 1908: «Amicul Poporului» alcătuit d. I. Popovici și editat cu o deosebită îngrijire de cunoscutul tipograf librar W. Krafft din Sibiiu. Un amănunt bibliografic: această merițoasă publicație intră în anul al 68-lea. Ceî mulți înainte! It.

III. Reviste.

Excelenta revistă brașoveană «Die Karpathen» tipărește în fruntea numărului dela 15 Noemvrie patru cîntece populare foarte bine traduse de d. V. Teconția, care are gîndul fericit de-a publica un volum întreg de poezii populare romînești pentru publicul german.

* «Lucaefărul» nr. 21, are între altele o poezie de d. O. Goga și începutul nuvelii d-lui C. Sandu-Aldea «Pe drumul Bărăganului». Sc.

* «În ultimul număr al revistei «Litt. Echo», care apare la Berlin, găsim la «Bibliografie» următoarele două scrieri: Bucur Dumbrava, Der Haiduck, roman, apărut în editura lui W. Wunderling (S.º 492] și Karl Dietrich: Auf dem Balkanwinkel, Erzählungea aus dem griechischen, rumänischen, südslavischen Volksleben, apărut la Leipzig în editura lui C. F. Amelang [8º 165 pp.] I.

IV. Ziare.

Faptă de laudă săvîrșesc dd. A. Gorovei, M. Sadoveanu și învățătorii și

învățătoarele care s'au grupat în scopul editării la Fălticeni a unei foi populare bilunare, «Răvașul poporului», pe seama țăranilor din nordul Moldovei. Programul foi poate servi ca model altor întreprinderi de acest fel. «Răvașul poporului» va apare la 15 Noemvrie; abonamentul numai 1 leu 20 bani pe an.

* În subsolul ziarului «Lupta» un șoricel sare pe masa redacției în lipsa stăpînilor, și găsește că n-ar fi cuviincioasă critica noastră, severă poate, dar perfect loială și urbană, despre poeziile d-lui Hótrat. E regretabil că și în redacția unui ziar romînesc ca «Lupta» se pot furișa d'al'de Honigmann-i—ce alta să 'nsemne «Miereanu»? — cari găsesc că urbanitatea altora e necuviință și necuviința lor... urbanitate.

Sc.

CRONICA VESELA

SCARA LUI JACOB

I.

*E mare și mănoasă țara noastră
Și-avem și sucursale prin vecini,
Ii curge mîndră Dunărea albastră
(Vezi Strauss) — și colo 's munții Carpații.*

*Avem treizeci și două de județe
Ce prosperează 'ntruna, an cu an,
Ascundeți-vă, voi, figuri mărețe
Cioplite pe Columna lui Traian!*

*De fiecă județ o metropolă,
Și 'n metropolă cîte-un Ateneu
Boltește strălucita lui cupolă
Supt care se afirmă cîte-un eū.*

*Se țin discursuri, se destupă sticle
De fie-care Ateneu deschis —
Re'nvie iarăși vremea lui Pericle
Și fastul lui Lorenzo Medicis!*

II.

*Și 'n timp ce toți pe-un cap se 'ntrec,
Cînd fie-care burtă-verde
Cu dărnicie vremea 'și pîerde
Spre-a oficia în templul grec,*

*În timpul ăsta, cum vă zic,
Cînd toți s'afirmă și deliră,
Un biet proprietar de liră,
Ce n'are 'ncolo alt nimic,*

*Un visător, ca un neghiob,
De cer și-afirmă nalta-î scară
Pe care îngerii coboară
Ca 'n visul sfîntului Iacob...*

III.

*Sînt primele iluzii închise 'ntr'un volum,
Întîia emanare a spiritului sfînt —
Cu mîni de mamos gingaș îl netezești acum.
Făcîndu'ți corectura la ultimul cuvînt.*

*E gata și erata... Ce's două-trei greșeli
Pe ling'așa copertă?! Un pictor cu renume
Și-a cheltuit pe dînsa trei tuburi de vopseli
Și iat-o ca o fată cînd iese 'ntîiu în lume.*

*Dar cartea stă 'n vitrină și nimenea n'o cere, —
(Cum stăm cu teoria de cerere și-ofertă?).
Rămîne ca o fată ce n'ar avea avere, —
Deși ca zestre are un preț fix pe copertă...*

*Privește autorul și-ascult'atîtea glume!..
N'o cumpără nici unul și toți de ea s'anină...
Și 'și zice melancolic: «Ar fi de scris volume
Ce de prostii aude o carte 'ntr'o vitrină!*

*«Răbdare însă, barde! Lumina se va face!
N'avem în toată țara atîtea Atenee?
O carte-î ca diamantul cu fețele opace
Și trebuie tăiată de vreî ca să schînteie...*

*Va da alarma unul, și-atunci, să vezi ediții!
O leacă de răbdare! Nu năvăliți cu toți!
Ce garanții aduceți? Hei, la o parte hoții!
E dreptul meu acuma ca să dictez condiții!*

IV.

*Rămîne, vai, diamantul cu fețele obscure,
Nu-î nimene să-î taie frumoasele lui fețe,*

Să-î dee strălucirea privirile să fure —
Ghinionul pretutindenî îi pune 'n roate bețe!

Doar vre-un bovin de critic te cere'n bibliotecă —
Și mîzgălește-o coală cu proza-î insipidă:
Talentul tău e încă abia-î în crisalidă
Grefat și-l vezi deodată c'o primă ipotecă.

Și uite, insipidul că și se urcă 'n cîrcă:
«Haî, scrie, mă, de-acuma! Să pot să scriu și eu!
Căci eu sînt tu! Haî scrie! Tu ești domeniul meu!
Orî te strivesc, infame, pe loc, ca pe-o năpîrcă!»

Tu bucură-te însă! Și 'ndură cu răbdare
Și las'să te grefeze: rămîi la toate rece...
Ai nu e scos pe lume întîiul în vînzare
Acela care are mai multe ipotece?!

V.

Da, cîntă, rabdă, speră,
Aed nemînoăiet!
Deși nu-î o carieră,
Cariera de poet!

Continuă cumînte,
Dulosul meu neghiob,
Și urcă-te 'nainte
Pe scara lui Jacob.

Avîntu'ți de se curmă
Pe greul drum celest,
De sus aruncă 'n urmă
Disprețul tău ca lest.

Bovinului ce rage
Tu zi-î: «Rămîi cu bine!»
Și-odată 'n ceruri, trage
Și scara după tine!..

A. MIREA.

RASPUNSURI

I. Botez. Loco. — In Nu-rul viitor.

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4.
BUCUREȘTI

A apărut:

ZORILE

DRAMA ISTORICĂ ÎN DOUA ACTE
ȘI ÎN VERSUR

DE

ST. O. IOSIF

PREȚUL LEI 1.—

De vânzare la toate librăriile

A APĂRUT:

Calendarul „Minervei” PE ANUL 1908

O adevărată comoară
literară și artistică

Conține 150 ilustrațiuni după pânzele
nemuritorului GRIGORESCU și 6 su-
plimente artistice

Cel mai frumos, instructiv și
folositor Calendar Românesc

PREȚUL LEI: 1.25

De vânzare la Institutul de Arte Grafice
și Editură „MINERVA”, B-dul Academiei 3.
Edgar Quinet 4. — BUCUREȘTI
și la toate librăriile din țară și străinătate